

SZKOLNY SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA

Opracował powołany przez Dyrektora Szkoły w dniu 23 września 2013, Zespół ds. Bezpieczeństwa i szczególnych zagrożeń w Szkole Podstawowej nr 32 z Oddziałami Integracyjnymi im. Małego Powstańca w Warszawie

„BEZPIECZEŃSTWO W SZKOLE”

- I. Postępowanie, gdy uczeń na terenie szkoły narusza zasady współżycia społecznego, popełnia czyny zabronione.
- II. Postępowanie wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego.
- III. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia o wagary.
- IV. Procedura organizacji dyskotek szkolnych.
- V. Procedura reagowania w sytuacji cyberprzemocy
- VI. Postępowanie w przypadku podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków.
- VII. Postępowanie w przypadku, gdy na terenie szkoły znajduje się substancja przypominająca wyglądem narkotyk.
- VIII. Postępowanie w przypadku podejrzenia, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.
- IX. Postępowanie w przypadku przejawów demoralizacji ucznia.
- X. Postępowanie w przypadku popełnienia przez ucznia czynu karalnego lub przestępstwa.
- XI. Postępowanie wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.
- XII. Postępowanie dyrektora szkoły, w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole.
- XIII. Postępowanie w przypadku zachowań agresywnych ucznia wobec nauczyciela lub innego pracownika szkoły.
- XIV. Postępowanie w przypadku stwierdzenia dewastacji mienia społecznego (szkolnego).
- XV. Procedura powiadamiania o zakłóceniu toku lekcji.
- XVI. Procedura postępowania z uczniem sprawiającym trudności wychowawcze.
- XVII. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia.
- XVIII. Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia poczucia bezpieczeństwa.
- XIX. Podejrzenie samobójstwa.
- XX. Postępowanie w przypadku znalezienia na terenie szkoły niebezpiecznych materiałów (broni, materiałów wybuchowych)

XXI. Postępowanie w przypadku uzyskania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego (wskazówki do prowadzenia rozmów ze zgłaszającym o podłożeniu bomby).

XXII. Postępowanie w przypadku otrzymania podejrzonej paczki lub koperty.

I. POSTĘPOWANIE, GDY UCZEŃ NA TERENIE SZKOŁY NARUSZA ZASADY WSPÓŁŻYCIA SPOŁECZNEGO, POPEŁNIA CZYNY ZABRONIONE

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły (rodzic) przekazuje uzyskaną informację wychowawcy ucznia.
2. Wychowawca informuje pedagoga i dyrekcję szkoły.
3. Wychowawca wzywa rodziców/prawnych opiekunów ucznia i przekazuje uzyskaną informację, przeprowadza rozmowę z rodzicami i w ich obecności z uczniem. W przypadku potwierdzenia informacji wychowawca zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, a jego rodziców/prawnych opiekunów do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
4. Jeżeli rodzice/opiekunowie odmawiają współpracy lub oddziaływania wychowawcze szkoły nie przynoszą oczekiwanych rezultatów, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji nieletniego, szkoła pisemnie powiadamia sąd rodzinny lub Policję.

Ogólne procedury w przypadku zachowań niezgodnych z regulaminem szkoły:

1. Ustne upomnienie ucznia przez wychowawcę klasy – na forum społeczności klasowej
2. Pisemne upomnienie w dzienniczku ucznia udzielone przez nauczyciela przedmiotu lub wychowawcę klasy
3. Pozbawienie pełnionych w klasie funkcji
4. Ustne upomnienie Dyrektora Szkoły - na forum społeczności szkolnej
5. Nagana pisemna Dyrektora Szkoły do rodziców ucznia
6. Obniżenie oceny z zachowania – do nagannej włącznie
7. Zawieszenie w prawach ucznia takich jak np. udział w organizowanych przez Szkołę zajęciach dodatkowych, zabawach, wycieczkach o charakterze relaksacyjnym
8. Przeniesienie do równorzędnej klasy po uprzednim poinformowaniu jego rodziców, na pisemny wniosek wychowawcy klasy złożony do Dyrektora Szkoły
9. Powiadomienie sądu dla nieletnich, gdy uczeń zachowuje się w sposób demoralizujący bądź agresywny, swoim postępowaniem zagraża zdrowiu i

życiu innych uczniów, dopuszcza się czynów łamiących prawo a stosowane środki zaradcze nie przynoszą rezultatu.

10. Przeniesienie do innej szkoły wnioskowane w przypadku, gdy uczeń notorycznie łamie przepisy zawarte w statucie Szkoły po wyczerpaniu katalogu kar zawartych w Statucie a podjęte środki zaradcze nie przynoszą pożądanego rezultatu i za zgodą Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

- W stosunku do ucznia stosuje się gradację kar – od najmniej dotkliwej do najbardziej ostrej.
- W przypadku, gdy podjęte przez nauczyciela bądź Dyrektora Szkoły rozmowy z uczniem nie przyniosą pożądaných efektów przeprowadza się rozmowy wyjaśniające w obecności rodzica.
- Uczeń, który poniósł już karę za popełnione przewinienia powinien być traktowany jak pozostali uczniowie i nie można wyciągać wobec niego nowych konsekwencji.
- Uczeń ma prawo odwołania się od kary po konsultacji z Samorządem Uczniowskim lub Rzecznikiem Praw Ucznia do:
  - wychowawcy klasy
  - Dyrektora Szkoły
  - Rzecznika Praw Ucznia przy Kuratorium Oświaty w Warszawie.
- Szkoła ma obowiązek poinformowania rodziców o zastosowaniu wobec ucznia kary.
- Uczeń i jego rodzice mają prawo do odwołania się od wymierzonej kary do Dyrektora Szkoły.
- Odwołanie od decyzji powinno być złożone w formie pisemnej z motywacją w terminie 3 dni od otrzymania zawiadomienia o zastosowaniu kary.
- Po zapoznaniu się z treścią odwołania Dyrektor zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Rady Pedagogicznej, która wyraża swoją opinię w głosowaniu jawnym. O decyzji Rady Pedagogicznej Dyrektor Szkoły powiadamia zainteresowanych pisemnie w terminie nie przekraczającym 3 dni od posiedzenia Rady Pedagogicznej. Decyzja Rady Pedagogicznej jest ostateczna.
- Pomoc przy odwoływaniu się od nałożonych kar uczniów lub jego rodzice mogą zwrócić się do Rzecznika Praw Ucznia.

II. POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIĄ UCHYLAJĄCEGO SIĘ OD REALIZOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO

1. Nauczyciel systematycznie nadzoruje frekwencję uczniów
2. Odnotowuje każdą nieobecność ucznia na zajęciach lekcyjnych.
3. Rodzice mają obowiązek usprawiedliwiać nieobecność dziecka w terminie ustalonym w Statucie Szkoły.
4. W szkole respektowany jest tylko sposób usprawiedliwiania nieobecności uwzględniony w Statucie Szkoły.
5. Jeżeli nieobecności nie zostaną usprawiedliwione w wyznaczonym terminie, wychowawca nawiązuje kontakt z rodzicami lub prawnymi opiekunami w celu ustalenia przyczyn nieobecności. Jeżeli kontakt wychowawca-rodzic nie powiedzie się, wychowawca zawiadamia pedagoga szkolnego.
6. Pedagog szkolny nawiązuje kontakt z prawnymi opiekunami ucznia. Informacja może być przekazana telefonicznie, listownie, mailem lub osobiście – fakt ten należy odnotować w dokumentacji pedagoga; rodzice mogą też być poproszeni o zgłoszenie się do szkoły w celu wyjaśnienia nieobecności dziecka.
7. Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez: rozmowę z rodzicami ucznia na terenie szkoły,
8. Wychowawca, pedagog szkolny oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez danego ucznia.
9. W przypadku braku współpracy z rodzicami/ prawnymi opiekunami, a wychowawcą dotyczącej długotrwałej, nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka na zajęciach (brak kontaktu telefonicznego i osobistego: rodzic nie uczestniczy w zebraniach i konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkanie indywidualne, nie odbiera telefonów i informacji na piśmie- także maili) rodzic otrzymuje przesłaną listem poleconym informację od Dyrektora szkoły zawierającą:
  - stwierdzenie, że dziecko nie realizuje obowiązku szkolnego,
  - wezwanie do osobistego stawienia się w szkole i wyjaśnienia zaistniałej nieobecności dziecka
  - nakaz posyłania dziecka do szkoły w wyznaczonym terminie
  - informację, że niespełnienie tego obowiązku jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym. (załącznik nr 1)

10. W przypadku, gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, Dyrektor szkoły kieruje wniosek o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego. (załącznik nr 2)

11. Dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich, gdy obserwuje się brak współpracy rodziców w rozwiązaniu tego problemu lub gdy szkoła wykorzysta wszelkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych i nie przyniosą one oczekiwanego rezultatu. Może również, w trosce o bezpieczeństwo ucznia- zawiadomić policję o niespełnianiu przez ucznia obowiązku szkolnego oraz braku kontaktu z rodzicami/ prawnymi opiekunami- z prośbą o ustalenie miejsca pobytu dziecka.

12. Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna (art. 121 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji).

Procedura postępowania wobec ucznia uchylającego się od realizowania obowiązku szkolnego jest zgodna z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781; z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104; z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292)

III. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA O WAGARY

1. Powiadomienie rodziców o powtarzających się nieobecnościach ucznia.
2. Wezwanie rodziców ucznia w celu ustalenia przyczyn opuszczania zajęć szkolnych przez dziecko.
3. Poinformowanie, że za obowiązek szkolny swojego dziecka odpowiadają rodzice.
4. Rozmowy motywująco - wychowawcze z uczniem.
5. Jeżeli postępowanie w sprawie opuszczania lekcji szkolnych na płaszczyźnie: SZKOŁA – RODZIC – UCZEŃ okaże się nieskuteczne dyrektor szkoły powiadamia pisemnie sąd rodzinny lub policję oraz organ prowadzący szkołę.

IV. PROCEDURA ORGANIZACJI DYSKOTEK SZKOLNYCH

1. Dyskoteka jest imprezą szkolną wynikająca z kalendarza imprez szkolnych.
2. Uczestniczą w niej tylko uczniowie danej szkoły.
3. Jest organizowana na terenie szkoły dla uczniów całej szkoły lub poziomu klas.
4. Za organizację odpowiada wyznaczony nauczyciel lub grupa nauczycieli.
5. Dyskoteka odbywa się w wyznaczonym czasie. Bezpieczny powrót ucznia do domu zapewniają rodzice. Samodzielny powrót do domu możliwy jest tylko za pisemną zgodą rodziców przekazaną wychowawcy klasy lub rodzic odbiera dziecko osobiście.
6. Wicedyrektor opracowuje harmonogram dyżurów podczas dyskoteki.
7. W dyżurach podczas organizowanych dyskotek w szkole biorą udział wychowawcy klas oraz opiekunowie samorządu uczniowskiego .
8. Monitorowane są wszystkie newralgiczne punkty szkoły (toalety, korytarze, wnęki, szatnie itp.).
9. Na dyskotece obowiązuje zmiana obuwia. Obowiązuje obuwie szkolne. Brak zmienionych butów powoduje zakaz wstępu na dyskotekę.
10. Przedmioty wartościowe wnoszone są na własną odpowiedzialność.
11. W czasie dyskoteki zakazane są niebezpieczne zabawy oraz zachowania zagrażające zdrowiu uczestników imprezy (m.in. wchodzenie na stoły, krzesła lub inne elementy wyposażenia).
12. W czasie dyskoteki uczniowie zachowują się zgodnie z przyjętymi normami społecznymi (brak agresji, wulgaryzmów).
13. Uczeń biorący udział w dyskotece nie może opuszczać budynku w trakcie jej trwania. Wyjście z budynku szkoły jest możliwe dopiero po zakończeniu imprezy lub w towarzystwie rodzica/ opiekuna prawnego.
14. W przypadku stwierdzenia zachowań ryzykownych u ucznia bądź grupy uczniów uruchamiana jest właściwa procedura postępowania.
15. Uczeń łamiący regulamin otrzymuje zakaz uczestnictwa w kolejnych dyskotekach oraz stosowane są wobec niego zapisy szkolnego systemu kar i nagród.
16. W przypadku wtargnięcia osób trzecich na teren szkoły podczas dyskoteki zawiadamiana jest niezwłocznie policja.
17. W razie wystąpienia zachowań zagrażających bezpieczeństwu uczniów dyrektor lub osoba odpowiedzialna ma prawo przerwać dyskotekę.

18. Uczniowie, którzy zostali ukarani przez wychowawcę zakazem uczestnictwa w dyskotecie lub naganą Dyrektora Szkoły nie mogą brać udziału w szkolnych dyskotekach.

19. W przypadku ciągłej niesubordynacji uczniów podczas dyskotek lub zaistnienia czynu zagrażającego bezpieczeństwu w szkole dyrektor może podjąć decyzję o zawieszeniu organizacji dyskotek i zabaw szkolnych na czas określony, rok szkolny lub do odwołania.

V. PROCEDURA REAGOWANIA W SYTUACJI CYBERPRZEMOCY

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy i ustalenie okoliczności zdarzenia

Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych, powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.

- 1) Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
- 2) Pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
- 3) Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
- 4) Warto zadbać o udział nauczyciela informatyki w procedurze interwencyjnej, szczególnie na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy cyberprzemocy.

2. Zabezpieczenie dowodów

- 1) Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
- 2) Takie zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog szkolny, rodzice, a wreszcie policja, jeśli doszło do złamania prawa.
- 3) Na etapie zabezpieczania dowodów cyberprzemocy i identyfikacji sprawcy warto korzystać z pomocy nauczyciela informatyki.

3. Identyfikacja sprawcy

Wielu sprawców cyberprzemocy posługuje się „skradzioną tożsamością”, wykorzystując telefony innych uczniów, profile w serwisach społecznościowych, ich konta pocztowe itp. do wysyłania wiadomości bądź zamieszczania krzywdzących materiałów. Trudności z wykryciem „cyberagresora” mogą pojawić się również w sytuacji, gdy materiał przesyłany jest między telefonami komórkowymi drogą bezprzewodową lub wiadomości tekstowe na telefon wysyłane są z bramki internetowej. Jak pokazuje praktyka, w większości przypadków identyfikacja agresora nie jest zbyt trudna. Ofiary cyberprzemocy często potrafią wskazać sprawcę, którym najczęściej okazuje się być kolega ze szkoły, bądź przynajmniej mają przypuszczenie, kto może nim być.

1) Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

2) W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się, ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z Policją.

4. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny pełniący w szkole rolę koordynatora działań wychowawczych wobec uczniów wymagających szczególnej uwagi powinien podjąć dalsze działania.

1) Rozmowa z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu

- celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
- sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
- należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
- sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów;
- ważnym elementem rozmowy jest też określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy;

- jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;
- nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

2) Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka;
- w miarę możliwości należy starać się pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady;
- warto wspólnie z rodzicami opracować projekt **kontraktu** dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

- Jeżeli jest to zasadne należy poinformować policję lub sąd rodzinny i nieletnich

3) Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:

- praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia , w tym sposobu korzystania z nowych technologii;
- jeśli szkoła posiada odpowiednie warunki, pomoc psychologiczna może być udzielona sprawcy na terenie szkoły;
- w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

5. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy cyberprzemocy.

- 1) Cyberprzemoc powinna podlegać sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły. Szkoła może tu stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Warto jednak rozszerzyć repertuar dostępnych środków, np. o czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym i przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (PSP, mp3) itp.
- 2) Należy pamiętać, iż celem sankcji wobec sprawcy jest:
  - zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi;

- wzbudzenie refleksji na temat swojego zachowania, zrozumienie krzywdy, jaką spowodował, i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości;
  - pokazanie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana i że szkoła jest w stanie efektywnie zareagować w tego rodzaju sytuacji
- 3) Podejmując decyzję o rodzaju kary, należy wziąć pod uwagę:
- rozmiar i rangę szkody – czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci itp.;
  - czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
  - świadomość popełnianego czynu – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze (niektóre akty cyberprzemocy popełniane są nieświadomie lub z niewielką świadomością konsekwencji), jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości itp.;
  - motywację sprawcy – należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie;
  - rodzaj rozpowszechnianego materiału.

6. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

1) Wsparcie psychiczne

Podobnie jak w przypadku innych form przemocy, ofiara cyberprzemocy potrzebuje pomocy i emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych. Musi także wiedzieć, że szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:

- ***Zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc Ci o tym, co się stało.***
- ***Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.***
- ***Powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.***
- ***Zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.***
- ***Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.***

2) Porada

Uczeń będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.

3) Monitoring

- Po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
- Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

7. Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

Profesjonalną opieką należy otoczyć także świadków zdarzenia uczestniczących w ustalaniu przebiegu zajścia. Osoby podejmujące działania interwencyjne muszą mieć świadomość skutków, jakie działania te niosą nie tylko dla ofiar, ale i świadków zdarzeń.

1) Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narazić ich na zemstę i groźby ze strony sprawcy. Osoba, której uczeń zaufał, informując o jakimkolwiek akcie przemocy, a więc także cyberprzemocy, ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem.

2) Postępowanie interwencyjne wymaga od wyjaśniającego sprawę dyskrecji i poufnego postępowania. Występowaniu w roli świadka często towarzyszą dramatyczne przeżycia – uczniowie boją się, że sami również mogą stać się obiektem prześladowań, obawiają się etykiety „do-nosiciela”. Pedagog powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie i poczucie bezpieczeństwa u takiego ucznia oraz wykazać dla niego zrozumienie i empatię.

3) Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metody wyjaśniania sprawy, czy ostentacyjne wywoływanie go z lekcji celem złożenia zeznań, ze względu na bezpieczeństwo i nie narażanie go na odwet ze strony agresora. Nie zadbanie o tego rodzaju podstawowe zasady bezpieczeństwa może sprawić, że następnym razem uczeń nie podejmie działań na rzecz obrony słabszych i pokrzywdzonych i nie zgłosi zagrażającego zdarzenia.

8. Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

- 1) Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
- 2) Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
- 3) Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis itp.).

9. Współpraca szkoły z policją i sądem rodzinnym

Praca wychowawcza i profilaktyczna szkoły polega między innymi na utrzymywaniu kontaktów z przedstawicielami organów ścigania oraz z sądem rodzinnym.

Większość przypadków cyberprzemocy nie wymaga powiadomienia sądu rodzinnego czy policji i powinna być rozwiązywana przy użyciu dostępnych szkole środków wychowawczych. Istnieją jednak sytuacje, gdy konieczne staje się zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego, a mianowicie:

- 1) jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka;
- 2) gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądaných rezultatów, dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z Ustawy o postępowaniu z nieletnimi. W 2004 r. Rada Ministrów przyjęła *Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży*, który zawiera między innymi moduł *Procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy szkół z Policją ...*, w którym przybliżone zostały zadania szkoły w tym zakresie i możliwości jej współpracy z policją, gdy uczeń przejawia zachowania świadczące o demoralizacji bądź popełnia czyn karalny.

VI. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB NARKOTYKÓW

Nauczyciel lub inny pracownik szkoły zobowiązany jest powiadomić o swoich podejrzeniach wychowawcę klasy.

1. Odizolować ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawiać go samego; stworzyć warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
2. Wezwać pomoc medyczną w celu stwierdzenia stanu nietrzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
3. Zawiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców, których zobowiązuje się do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
4. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyjęcia do szkoły, a jest on agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorznięcia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
5. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu albo narkotyków na terenie szkoły, dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomić o tym policję lub sąd rodzinny.

VII. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU ZNALEZIENIA NA TERENIE SZKOŁY SUBSTANCJI PRZYPOMINAJĄCEJ WYGLĄDEM NARKOTYK

1. Nauczyciel z zachowaniem środków ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji i próbuje (o ile jest to możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo należy znaleziona substancja.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

VIII. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE UCZEŃ POSIADA PRZY SOBIE SUBSTANCJĘ PRZYPOMINAJĄCĄ NARKOTYK

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu podejrzaną substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją.

Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.

2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.

3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.

4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel po odpowiednim zabezpieczeniu zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją policji. Podejmuje próby ustalenia, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

IX. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU PRZEJAWÓW DEMORALIZACJI UCZNIA

1. Przekazać informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca lub pedagog wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im uzyskaną informację, przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.
5. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

X. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POPEŁNIENIA PRZEZ UCZNIA CZYNU KARALNEGO LUB PRZESTĘPSTWA

1. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
2. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadomienie rodziców ucznia- sprawcy.
5. Niezwłoczne powiadomienie policji, w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazania ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając, porzuca go, lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

XI. POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIA, KTÓRY STAŁ SIĘ OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

1. Udzielenie pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnienie jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, w przypadku, gdy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły.
3. Powiadomienie rodziców ucznia (podać zwięzły opis zdarzenia, aktualny stan fizyczny i psychiczny ofiary, działania, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia poszkodowanemu bezpieczeństwa). Rodzice muszą osobiście odebrać dziecko ze szkoły.
4. Niezwłoczne wezwanie policji, w przypadku, gdy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

XII. POSTĘPOWANIE DYREKTORA SZKOŁY, W PRZYPADKU, GDY POLICJA DOKONUJE ZATRZYMANIA NIELETNIEGO SPRAWCY CZYNU KARALNEGO PRZEBYWAJACEGO NA ZAJĘCIACH W SZKOLE

1. Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje legitymację służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora szkoły o przyczynie zatrzymania ucznia.
4. Pedagog szkolny sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje wymienionego o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą, np. przesłuchanie, okazanie.
5. Policja informuje rodziców nieletniego o wykonywanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji celem uczestniczenia w czynnościach.
6. Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
7. Jeżeli rodzice nie mogą uczestniczyć w przesłuchaniach nieletniego, dyrektor wyznacza nauczyciela / pedagoga szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.
8. Przy realizacji wszystkich powyższych czynności należy zachować dyskrecję, aby nie nagłaśniać sprawy na terenie szkoły.

XIII. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH UCZNIA WOBEC NAUCZYCIELA LUB INNEGO PRACOWNIKA SZKOŁY

1. W przypadku, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły, nauczyciel lub pracownik niepedagogiczny szkoły, który powziął takie podejrzenie, ma obowiązek zgłoszenia powyższego faktu do dyrektora szkoły, a w przypadku jego nieobecności do pedagoga szkolnego lub wychowawcy klasowego.

2. W obecności pracowników wymienionych w pkt. 1 procedury uczeń odbywa z nimi rozmowę wstępną.

3. Jeżeli uczeń nie działał pod wpływem środków odurzających, procedura przebiega następująco, jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz pierwszy w przypadku tego ucznia i dotyczy:

- wychowawca niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji,
- uczeń otrzymuje naganę dyrektora szkoły za rażące naruszenie regulaminu szkoły i statutu,
- rodzice/prawni opiekunowie i uczeń podpisują ze szkołą kontrakt indywidualny, zawierający dalsze zasady współpracy stron,
- jeżeli uczeń ma kuratora sądowego, zostaje on także poinformowany o zaistniałych okolicznościach;

4. Jeżeli zdarzenie ma miejsce po raz kolejny w przypadku tego ucznia:

- wychowawca niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji,
- uczeń otrzymuje naganę dyrektora szkoły na piśmie za rażące naruszenie regulaminu szkoły i statutu,
- uczeń otrzymuje naganną ocenę z zachowania,
- rodzice/prawni opiekunowie i uczeń podpisują ze szkołą kontrakt indywidualny, zawierający dalsze zasady współpracy stron,
- sporządzona zostaje notatka służbowa z czynności szkoły, podpisana także przez rodziców/ prawnych opiekunów ucznia,
- szkoła kieruje pismo do Sądu Rodzinnego z prośbą o zbadanie sprawy i podjęcie dalszego postępowania,

- jeżeli uczeń ma kuratora sądowego, on także zostaje poinformowany o zaistniałych okolicznościach;

5. Jeżeli sytuacja dotyczy nauczyciela (funkcjonariusza publicznego), ten ma prawo zgłosić zaistniałe zdarzenie do wydziału do spraw nieletnich.

6. Jeżeli zdarzenie powtarza się, szkoła występuje do sądu rodzinnego o zaostreżenie środków, do skierowania do ośrodka włącznie, a do kuratora oświaty kieruje wniosek o przeniesienie ucznia do innej szkoły zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Uczniowi i jego rodzicom przysługuje prawo odwołania od wymierzonej kary w ciągu 14 dni od jej zaistnienia. Odwołanie składać należy do dyrektora szkoły w formie pisemnej w sekretariacie szkoły. Dokument taki zostaje wpisany do dziennika pism przychodzących i jest mu nadany numer.

Dyrektor szkoły rozpatruje odwołanie w ciągu 14 dni i powiadamia o tym rodziców.

XIV. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU STWIERDZENIA DEWASTACJI MIENIA SPOŁECZNEGO (SZKOLNEGO)

Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który uzyska informację o dewastacji lub stwierdzi dewastację mienia przez ucznia:

1. Ustala okoliczności zdarzenia na podstawie rozmowy z osobą informującą o zaistniałym fakcie oraz oglądu sytuacji w miejscu zaistnienia szkody.
2. Informuje o fakcie dyrektora szkoły
3. Podejmuje próbę ustalenia sprawcy oraz oszacowania wartości szkody; w uzasadnionych przypadkach dyrektor powiadamia policję.
4. W przypadku nie budzącego wątpliwości ustalenia sprawcy szkody wychowawca lub dyrektor szkoły wzywa do szkoły jego rodziców/opiekunów prawnych.
5. Rodzic/ opiekun prawny ucznia po zapoznaniu się z oszacowaniem wartości szkody i po uzgodnieniu z dyrekcją szkoły
  - sam dokonuje naprawy,
  - ponosi koszt naprawy.

XV. PROCEDURA POWIADAMIANIA O ZAKŁÓCANIU TOKU LEKCJI.

Poprzez zakłócanie toku lekcji rozumieć należy wszystkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację jednostki dydaktycznej lub wychowawczej. Zakłócenie toku lekcji może być także wynikiem zagrożenia powstałego w sali bądź poza nią, niezwiązanego bezpośrednio z zachowaniem i działaniami uczniów przebywających w sali.

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego lub kilku uczniów nie pozwala na normalną realizację zajęć, nauczyciel wysyła przewodniczącego samorządu klasowego lub innego ucznia z czerwoną kartką z numerem sali do pedagoga szkolnego lub psychologa a w przypadku jego nieobecności w miejscu urzędowania lub braku możliwości opuszczenia miejsca pracy, do sekretariatu szkoły. Sekretariat niezwłocznie informuje dyrekcję o zaistniałej sytuacji.
2. Nauczyciel prowadzący zajęcia może również skorzystać w tej sytuacji z pomocy pracownika niepedagogicznego, który jest zobowiązany takiej pomocy udzielić.
3. Pedagog szkolny/ psycholog zobowiązany jest do udania się w miejsce wskazane przez nauczyciela i ustalenia sprawców zakłócenia, a w razie konieczności wyprowadzenia sprawców do innego pomieszczenia w tym do pokoju pedagoga/psychologa lub gabinetu dyrektora.
4. Pedagog szkolny / psycholog przeprowadza z uczniem (uczniami) rozmowę dyscyplinującą i w porozumieniu z wychowawcą ustala konsekwencje zachowania, w zależności od popełnionego czynu.
5. Jeżeli czyn ucznia był poważnym naruszeniem szkolnych zasad, wychowawca na wniosek pedagoga/psychologa powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
6. Jeżeli uczeń rażąco złamał zasady, pedagog/psycholog powiadamia dyrektora szkoły i wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.
7. Jeżeli przyczyną zakłócenia toku zajęć były czyny określone w innych procedurach, procedury te stosuje się odpowiednio.

Podczas wypełniania niniejszej procedury nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie dopuścili się wykroczenia).

XVI. PROCEDURA POSTĘPOWANIA Z UCZNIEM SPRAWIAJĄCYM TRUDNOŚCI WYCHOWAWCZE:

1. Nauczyciel wychowawca ma obowiązek przeprowadzenia diagnozy sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów na początku roku szkolnego. Informuje rodzica o istniejących trudnościach i zapoznaje go ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej współpracy.
2. Nauczyciel opracowuje plan naprawczy w celu przezwyciężenia trudności ucznia wraz z pisemnym zobowiązaniem dla rodzica. Jeżeli istnieje potrzeba wychowawca występuje do rodzica zgłaszając potrzebę przeprowadzenia badań w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, rzetelnie informując rodzica o znaczeniu opinii w dalszej edukacji ucznia.
3. W przypadku braku zgody rodzica na przeprowadzenie badań w poradni, a dotyczącego ucznia zagrażającego bezpieczeństwu innych, nauczyciel postępuje zgodnie z procedurą dotyczącą postępowania z uczniem agresywnym.
4. Na najbliższym zebraniu zespołu wychowawczego nauczyciel szczegółowo zapoznaje jego członków o zaistniałym problemie i przedstawia podjęte działania.

XVII. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU AGRESYWNEGO ZACHOWANIA UCZNIĄ

1. Nauczyciel przeprowadza rozmowę z uczniem, uświadamiając mu nieodpowiednie zachowanie.
2. Wychowawca informuje rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu, zwracając uwagę na przeprowadzenie przez rodziców rozmowy z dzieckiem na temat przestrzegania praw człowieka, budowania pozytywnych relacji międzyludzkich.
3. Zwraca się z prośbą o zgłoszenie się rodzica (prawnego opiekuna) do szkoły: przeprowadza rozmowę z rodzicem (prawnym opiekunem), pogłębiając wiedzę na temat ucznia, jego rozwoju intelektualnego, społecznego, emocjonalnego. Zawiera pisemne porozumienie zobowiązujące rodziców i szkołę do odpowiednich działań.
4. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów, Dyrektor szkoły w porozumieniu z wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do Sądu Rejonowego, Wydział Rodzinny i Nieletnich o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

XVIII. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH ZAGROŻENIA POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA

Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów (bójka, pobicie) jest zobowiązany do:

1. Natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację, tzn.
  - rozdzielić uczniów i odizolować sprawcę od ofiary,
  - zgłosić fakt do wychowawcy klasy, a w przypadku jego nieobecności w szkole do dyrektora,
  - zaprowadzić ucznia do pielęgniarki szkolnej a w przypadku jej nieobecności udzielić poszkodowanemu uczniowi pierwszej pomocy, jeżeli takiej wymaga.
2. Wychowawca przeprowadza rozmowę o charakterze ostrzegawczym z uczniem bądź uczniami biorącymi udział w zdarzeniu agresywnym celem ustalenia przyczyn - konfrontacji zdarzenia.
3. Wychowawca natychmiast wzywa do szkoły rodziców uczniów (zarówno sprawcy jak i ofiary zdarzenia).
4. Uczeń, który dopuścił się zachowania agresywnego otrzymuje uwagę do dziennika bądź też naganę wychowawcy klasy (wpis do zeszytu wychowawczego)
5. Z rozmowy z uczniem i rodzicem pedagog szkolny sporządza notatkę, którą podpisuje zarówno uczeń, jaki i rodzic, a następnie zapisuje fakt agresji w teczkę indywidualnej agresora.
6. W przypadku poważnego naruszenia nietykalności osobistej dyrektor szkoły zgłasza sprawę agresji fizycznej na policję celem wyciągnięcia konsekwencji prawnych wobec agresora.

XIX. PODEJRZENIE SAMOBÓJSTWA

1. Zaufaj swojemu podejrzeniu, że młody człowiek może przejawiać skłonności samobójcze.
2. Powiedz mu, że obawiasz się o niego i staraj się go wysłuchać.
3. Zadawaj pytania bezpośrednio. Nie obawiaj się pytać wprost, czy myśli o samobójstwie, a jeśli tak, to czy je zaplanował.
4. Staraj się nie okazywać, że to, co słyszysz, jest dla ciebie szokujące. Unikaj dyskusji o tym, czy samobójstwo jest dobre, czy złe ani nie prowadź poradnictwa, jeżeli nie masz do tego kwalifikacji. Nie przyrzekaj, że zachowasz zamiary dziecka w tajemnicy, ponieważ może okazać się to niewykonalne.
5. Nie pozostawiaj dziecka samego, jeżeli uważasz, że zagrożenie samobójstwem ma charakter bezpośredni. Zapewnij dziecko, że coś z tym można zrobić, że jego samobójcze pragnienia nie są lekceważone i że czasem zagrożenie najprawdopodobniej minie.
6. Zapewnij sobie pomoc specjalisty, terapeuty lub innej odpowiedzialnej osoby dorosłej. Wy tłumacz dziecku, że pomoc jest w zasięgu ręki i że niezbędne jest zwracanie się o tę pomoc w sposób bezpośredni, kiedy tylko pragnienie samobójstwa staje się silne.
7. Upewnij się, że dziecko jest bezpieczne i że osoby dorosłe odpowiedzialne za nie zostały powiadomione i zajęły się nim.
8. Kiedy wydaje ci się, że dziecko uporało się z ostrą fazą kryzysu, śledź uważnie jego dalsze postępy. Wiele osób popełniło samobójstwo po tym, kiedy już wydawało się, że są odnowione i wzmocnione.

**XX. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU ZNALEZIENIA NA TERENIE SZKOŁY
NIEBEZPIECZNYCH MATERIAŁÓW (BRONI, MATERIAŁÓW
WYBUCHOWYCH)**

1. Należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom – w przypadku zagrożenia przeprowadzić ewakuację osób i mienia.
2. Uniemożliwić dostęp osób postronnych do przedmiotów.
3. Wezwać policję.
4. Poinformować siły policyjne o rozkładzie pomieszczeń w obiekcie i o ich wyposażeniu oraz umieszczeniu tego wyposażenia.
5. Pod żadnym pozorem nie dotykać i nie przemieszczać podejrzanych niebezpiecznych przedmiotów lub ładunków.
6. Zachować spokój i opanowanie, nie dopuścić do paniki.

**XXI. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI O
PODŁOŻENIU ŁADUNKU WYBUCHOWEGO (WSKAZÓWKI DO
PROWADZENIA ROZMÓW ZE ZGŁASZAJĄCYM O PODŁOŻENIU BOMBY).**

1. Zachować spokój i nie odkładać słuchawki.
2. Natychmiast powiadomić dyrektora szkoły.
3. Podczas rozmowy starać się uzyskać od zgłaszającego jak najwięcej informacji.
4. Tak prowadzić rozmowę, aby stworzyć możliwość zidentyfikowania sprawcy, chociaż w przybliżeniu.
5. Należy ocenić czas przyjęcia ostrzeżenia, płeć dzwoniącego, akcent, stan – pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, tło rozmowy, itp.
6. Należy dążyć do uzyskania odpowiedzi na następujące pytania:
  - Czy Pan/Pani podłożyła bombę?
  - Kiedy bomba wybuchnie?
  - Gdzie jest w tej chwili bomba?
  - Jak bomba wygląda?
  - Jakiego typu jest to bomba?
  - Co spowoduje wybuch?
  - W którym miejscu bomba jest umieszczona?
  - Dlaczego Pan/Pani podłożyła bombę?
  - Skąd Pan/Pani telefonuje?
  - Gdzie Pan/Pani się w tej chwili znajduje?
  - Jak się Pan/Pani nazywa?
7. Nie należy rozpowszechniać samowolnie informacji o otrzymanym zgłoszeniu o podłożeniu bomby; może to spowodować panikę wśród personelu lub osób postronnych, co utrudni działania policji oraz ewentualna ewakuację.
8. Osoba przyjmująca zgłoszenie staje się świadkiem zdarzenia i będzie na te okoliczność przesłuchiwana przez policję.

XXII. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU OTRZYMANIA PODEJRZANEJ PACZKI LUB KOPERTY

1. Nie wolno opróżniać zawartości wszelkich podejrzanych przesyłek, nie przenosić paczki lub koperty.
2. Nie wolno wdychać oparów, dotykać sprawdzać smaku, przypatrywać się z bliska.
3. Należy umieścić ją w jednym, a następnie drugim plastikowym worku, szczelnie je zamykając (zawiązać, zakleić taśmą).
4. Powiadomić policję lub straż pożarną.
5. Cechy charakterystyczne dla niebezpiecznych przesyłek:
  - twarda koperta,
  - otwory w kopercie,
  - nierównomierne rozłożenie wagi,
  - wewnętrzna koperta,
  - wystające druty lub folia,
  - zapach,
  - podejrzane opakowanie,
  - tłuste plamy, zaolejenia, przebarwienia,
  - emitowane dźwięki.
  - odręczny lub nieczytelny adres,
  - nieprofesjonalnie napisany adres,
  - zastrzeżenia (poufne, do rąk własnych itp.
  - zawyżona opłata,
  - błędy ortograficzne,
  - brak adresu nadawcy (brak jakichkolwiek znaków, kto może być nadawcą)

Pozostałe podstawy prawne stosowanych procedur:

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002 r. Nr 11 poz. 109 z / oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą/.
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz. 230 z p. zm./
- 3) Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198/.
- 4) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
- 5) Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie przeciwdziałania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- 6) Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem /Dz. U. Nr 26, poz. 226/.